

RECITING A ברכה BEFORE הלל ON ראש חודש

In last week's newsletter, we learned the following:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה' עמ' ב' – רב איקלע לבבל, הזינהו דקא קרו הלילא בריש ירחא. סבר לאפסוקינהו. כיון דחזא דקא מדלגי דלוגי, אמר שמע מינה מנהג אבותיהם בידיהם. תנא: יחיד לא יתחיל, ואם התחיל, גומר.

Translation: Rab once visited Babylonia and noticed that they were reciting Hallel on the day they celebrated Rosh Chodesh. His first thought was to stop them but when he saw that they omitted parts of Hallel he remarked: it is clearly evident that they are following an old ancestral custom. A Tanna taught: An individual should not deliberately begin to recite the Hallel on Rosh Chodesh but once he begins he should complete it.

The above excerpt from the גמרא leaves several questions unanswered. Let us examine one of those issues: as part of מנהג בבל in which הלל was recited בדילוג, with omissions, on ראש חודש, was a ברכה said just before beginning הלל? Because רב classified the recital of הלל בדילוג on ראש חודש as a מנהג, a split in opinions developed as to whether a ברכה should be said before reciting הלל בדילוג:

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג' – הלכה ז' – מקומות שעושין ימים טובים שני ימים גומרין את ההלל באחד ועשרים יום, בתשעת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, ושני ימים של פסח, ושני ימים של עצרת, אבל בראשי חודשים קריאת ההלל מנהג ואינה מצוה, ומנהג זה בעבור לפיכך קוראין בדילוג, ואין מברכין עליו שאין מברכין על המנהג ויחיד לא יקרא כלל, ואם התחיל ישלים ויקרא בדילוג כדרך שקוראין העבור, וכן בשאר ימי הפסח קוראין בדילוג כראשי חודשים. השגת הראב"ד – ומנהג זה בעבור לפיכך קוראין בדילוג ואין מברכין עליו. א"א זה אינו כלום וכבר כתבנו עליו במקום אחר (ברכות פי"א הט"ז), ומה שאמר ויחיד שהתחיל לקרוא בדילוג לא אמר כלום אלא יקרא כמו שירצה וחותם כחתימת הציבור.

*Translation: In places where the holidays are celebrated for two days, it is customary to complete the Hallel twenty-one days per year; i.e. on the nine days of Succos/Shemini Atzeres, the eight days of Chanukah, the first two days of Pesach and the two days of Shavuos. The recital of Hallel on Rosh Chodesh is a custom and not a mitzvah. The custom is only performed when ten men are present and parts of Hallel must be omitted. A Bracha is not said before reciting Hallel on Rosh Chodesh because the recital of a Bracha before performing a custom is not necessary. A person praying alone should not recite Hallel on Rosh Chodesh. If an individual inadvertently began reciting Hallel on Rosh Chodesh, he may complete its recital but he must omit the same parts of Hallel as are omitted when Hallel is recited on Rosh Chodesh with ten men are present. A similar practice of omitting portions of Hallel is followed on all the days of Pesach except for the first two days. **RAVAD** – The Rambam writes: The recital of Hallel on Rosh Chodesh is a custom and should be recited only in the presence of ten men. That is why Hallel on Rosh Chodesh is recited by omitting portions of Hallel and no Bracha is said before beginning Hallel. I say that this is not a*

concern. I already addressed this issue elsewhere (Hilchos Brachos, 11, 16). When the Rambam states that an individual who starts to read Hallel may continue to do so provided that he omits portions of Hallel, I do not agree. That individual may read all the portions of Hallel and should close with the recital of a Bracha.

As the רמב"ד notes, the same issue appears as part of the following:

רמב"ם הלכות ברכות פרק יא' הלכה טז'—כל דבר שהוא מנהג אף על פי שמנהג נביאים הוא כגון נטילת ערבה בשביעי של חג ואין צריך לומר מנהג חכמים כגון קריאת הלל בראשי חדשים ובחולו של מועד של פסח אין מברכין עליו, וכן כל דבר שיסתפק לך אם טעון ברכה אם לאו עושין אותו בלא ברכה, ולעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה וירבה בברכות הצריכות, וכן דוד אמר בכל יום אברכך. השגת הראב"ד— כל דבר שהוא כו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ נ"ל שלא אמרו אלא על חולו של פסח בלבד אבל על של ר"ה בברכה תקנוהו כדי לפרסמו שהוא ר"ה, ואנו מנהגנו לברך בכולן ואין לנו ללמוד מערבה לפי שאין בה לא שבה ולא הודאה בנטילתה, ומה צורך בברכה, אבל קריאת ההלל בימים המקודשים וקרבת מוסף בהם אם תקנו בהן ההלל משום היכר לקדושתן יפה עשו וצריך ברכה, עכ"ל.

*Translation: All practices that are deemed to be customs, even when the custom originated among the Prophets such as taking a willow on the Hoshana Rabba, and customs that were instituted by our Sages, such as reciting Hallel on Rosh Chodesh and on the intermediate days of Pesach, are not to be preceded by the recital of a Bracha. Similarly on any occasion in which the person is unsure as to whether a Bracha is necessary, he should omit the Bracha. A person should be careful not to recite any unnecessary Brachos while at the same time pursuing opportunities to recite Brachos that are required. That would be in keeping with what King David recommended: on each day I will find reasons to bless G-d. **RAVAD**-In my opinion an argument can be made that it is not necessary to recite a Bracha before reciting Hallel on the intermediate days of Pesach but concerning Rosh Chodesh, a Bracha should be recited before Hallel in order to publicize the fact that the day is Rosh Chodesh. Our current practice is to recite a Bracha before Hallel every time it is read. One should not compare the recital of Hallel with the taking of Hoshanos on Hoshana Rabbah. The taking of Hashanos does not represent an act of praise or thanksgiving. What purpose would there be in reciting a Bracha before taking the Hoshanos. But the recital of Hallel on days of holiness on which the Mussaf sacrifice was brought represent the means by which we declare the sanctity of the day. That is a correct practice and one is required to recite a Bracha before Hallel on those occasions.*

The רמב"ד follows the opinion of רבינו תם:

תוספות מסכת תענית דף כח' עמ' ב'—אמר שמע מינה מנהג אבותיהם בידיהם – י"מ דאמנהג לא מברכין מהכא. וכן משמע בסוכה בפרק לולב וערבה (דף מד'): דקאמר אמר אביי הוה קאימנא קמיה דר' יצחק ואייתי ההיא ערבה לקמיה שקל חביט חביט ולא בריך קסבר ערבה מנהג נביאים היא אלמא אמנהג לא מברכין אבל רבינו תם פסק דמברכין דאי איתא דלא מברכין אם כן מאי קאמר בגמרא כיון דשמעינהו דמדלגי ואולי שמע מינה מנהג אבותיהם בידיהם וכי לא היה לו להכיר אי משום מנהג קרו ליה לא מברכי אי איתא

להבין את התפלה

דאמנהג לא מברכינן ואי מברכי לא מנהג הוא. וכי תימא דלא בא בתחילת קריאת הלל הא לא מצי אמרת דהא רב איקלע לבבל קאמר דאי איתא דבאמצע תפלה בא הוה ליה למימר איקלע לבי כנישתא; ומדלא אמר מדלא ברכי מנהג הוא שמע מינה דאמנהגא נמי מברכינן וההיא דסוכה דמשמע דאמנהגא לא מברכינן היינו דווקא אמנהג דערבה דלא הוי אלא מנהג טלטול בעלמא ואמנהג דטלטול לא מברכינן אבל בשאר מנהג כמו קריאת הלל ואחריני כמו אותו מנהג ודאי מברכינן. וכן הלכה למעשה. ולפי זה יש לזוהר שלא לדבר באמצע ההלל כיון שבירך דאם כן הוי מפסיק. ונראה דאין יחיד מחויב לקרוא ההלל אכן אם רוצה לחייב עצמו הרשות בידו.

Translation: Some point to the story about Rav visiting Babylonia as supporting the position that a Bracha should not be recited before performing a custom. A similar conclusion can be drawn from the Gemara in Masechet Succah Daf 44b where we learn: Abaye said: I was standing by Rabbi Yitzchok when he was brought some Hoshanos. He took them and struck them several times but did not recite a Bracha before doing so. He understood that taking Hoshanos and striking them on Hoshana Rabbah was a custom instituted by the Prophets. Some conclude from that story that we should not recite a Bracha before performing a custom. Nevertheless, Rabbenu Tam argued that it necessary to recite a Bracha before performing a custom. If the story concerning Rav was meant to teach that one should not recite a Bracha before performing a custom, then why did the Gemara tell us that he waited until hearing that the congregation omitted parts of Hallel to conclude that they were following an ancestral custom, would he not have known that it was only a custom if they had started Hallel without reciting a Bracha and had he heard them recite a Bracha, he would have known that it was more than a custom? You might answer that objection by saying that perhaps Rav did not enter the synagogue until after they had already started Hallel! If that were the case, then the Gemara should have said that he came to visit the synagogue and not that he came to visit Babylonia! Since the Gemara does not say that they omitted the Bracha because it was merely a custom, we can conclude that before performing a custom it is necessary to recite a Bracha. What about the Gemara that provides that no Bracha is recited before taking Hoshanos on Hoshana Rabbah? Some conclude from that source that it is not necessary to recite a Bracha before performing a custom! That ruling was case specific to Hoshanos. Taking Hoshanos is an act that involves only carrying. Before performing an act like carrying, it is not necessary to recite a Bracha. But before performing other customs such as reciting Hallel and those that are similar to it, certainly a Bracha must be recited. That is the Halacha by which one should conduct himself. Based on this ruling a person should be careful not to talk while reciting Hallel since he recites a Bracha before reciting Hallel. Talking during the recital of Hallel creates a prohibited pause. It appears to me that a person praying without a quorum of ten men is not required to recite Hallel. However, if he wishes to obligate himself to recite Hallel, he may do so (and would then be required to recite a Bracha before reciting Hallel).

Another view of the difference of opinion between the רמב"ם and רבינו תם:

הגהות מיימוניות הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ז-וכן פסק ר"י אלפס וכן רש"י ולא היה מברך וכן כתב במחזור ויטר"י אבל ר"ת כתב דיש לברך מידי דהוה איו"ט שני וכן השר מקוצי כתב דלא הוה ברכה לבטלה כיון שרוצה האדם להתחייב בה מידי דהוה אלולב

ואתפילין דהני נשי מברכות אע"פ שאינן חייבות ולא מחינן בהו ע"כ, ועין בהל' ציצית בפ"ג בהלכה ט' וכן רבינו שמחה כתב שיש לברך דלא יהא אלא כעוסק בתורה ואפילו במגילת רות וקנינות ושיר השירים יש במס' סופרים שמברכין בא"י אמ"ה אקב"ו על מקרא מגילה ואע"ג שאין נזכרות בשום מקום בתלמוד וכ"ש הלל שגם לחכמי התלמוד היה מנהג, וכן כתב בשם רב עמרם שכתב בסדרו העובר לפני התיבה בר"ח מברך לקרות את ההלל וכן כתב בשם ר"ח ואפי' יחיד צריך לברך מדאסרו להפסיק בו כדלקמן. ומהר"ם היה נוהג שלא אמר אלא עם הצבור ואז היה מברך, ע"כ:

Translation: The Rif, Rashi and the Machzor Vitry all agree with the Rambam that it is not necessary to recite a Bracha before Hallel on Rosh Chodesh. But Rabbenu Tam wrote that it is necessary to recite a Bracha since we do so on the second day of Yom Tov (which is also just a custom). The Sar MiKotzi wrote that the Bracha before Hallel on Rosh Chodesh is not a Bracha in vain since the person is allowed to obligate himself to fulfill a custom. That is similar to the practice by women who obligate themselves to take the four species on Succos or to don Tefillin. They are required to recite a Bracha before performing those acts and we do not stop them from doing so. Also see Hilchos Tzitzis Chapter 3 Halacha 9. Rav Simcha added that it is necessary to recite a Bracha before Hallel since it is an example of someone reading from the Torah. He points to Maseches Sofrim which provides for the recital of a Bracha in advance of reading Megilas Roos, Eicha and Shir ha'Shirim; i.e. Asher Kidishanu . . . Al Mikra Megila. Maseches Sofrim requires a Bracha in those circumstances even though the requirement to recite such a Bracha is not mentioned in the Gemara. Therefore, should we not say, that since our Sages accepted the obligation to recite Hallel on Rosh Chodesh, they also obligated themselves to recite a Bracha before Hallel on Rosh Chodesh. So we find written in Seder Rav Amrom Gaon that whoever is the prayer leader on Rosh Chodesh must recite the Bracha of "Likros Es Ha'Hallel" before Hallel and so it was written in the name of Rabbi Chananel that even an individual must recite a Bracha before Hallel since the Mishna cautions individuals not to talk in the middle of reciting Hallel. The Maharam M'Rottenberg followed the custom of reciting Hallel on Rosh Chodesh only if he was with a group of ten men. Under those circumstances, he would recite a Bracha before starting Hallel.

Although the רמב"ם presents a blanket prohibition against reciting a ברכה before performing a custom, some believe that the רמב"ם's position that one should not recite a ברכה before reciting הלל involved some unique issues. Rabbi Alter Osher Yeshaya Blau in an article entitled: הלל בר"ח, in הדרום, Volume 72-73, Elul 5762 (2001), page 138, presents several of those issues:

הלל בר"ח – לבסוף, יש לשער שחשב רב שהקוראים הלל בבבל בלא עת תקנת נביאים, אפילו בלא ברכה, עושים שלא כהוגן, ויש בו שמץ של מחרף ומגדף'. כמו שפירש רש"י: 'הרי זה מחרף ומגדף: שנביאים הראשונים תיקנו לומר בפרקי לשבח והודיה, כדאמרינן

1. The following is the original source for this concept:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח' עמ' ב' – אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני? והאמר מר: הקורא הלל בכל יום, הרי זה מחרף ומגדף! כי קאמרינן, בפסוקי דזמרא.

Translation: Rabbi Yossi said: May I be among those who complete Hallel each day. Is that so? Did Mar not say: whoever recites Hallel each day is a heretic! Rabbi Yossi was not speaking of Hallel Ha'Mitzri. Rav Yossi was speaking of the Hallel of each day; i.e. Psenkei D'Zimra.

להבין את התפלה

בערבי פסחים (דף קיז.) וזה הקוראה תמיד בלא עתה אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ" (שבת קיח) ורבינו יונה אמר: "הקורא הלל סתם . . . אפילו בלא ברכה הוא מחרף ומגדף" (רי"ף ברכות פרק ה'). לכן חשב רב להפסיקם עד שראה אותם מדלגים והבין שהוא רק "מנהג אבותיהם בידיהם".

Translation: In the end, we can suggest that Rav thought that those who recite Hallel at a time not set by the Prophets, even without reciting a Bracha, are not acting properly. In doing so they were displaying some signs of rebellion. As Rashi explains: "he who acts this way is displaying signs of rebellion: the first Prophets established times to recite words of praise and thanksgiving, as we learned in the chapter entitled: Arvei Pesachim (Daf 117a). He who chooses to recite Hallel whenever he wishes, not in the designated times, is just someone who is singing a song of praise in order to ridicule" (Shabbos 118). Rabbenu Yona said: he who reads Hallel whenever he wishes . . . even without a Bracha is acting in a rebellious manner (Rif Brachos, Chapter 8). That is why Rav considered interrupting the recital of Hallel until he saw that they were omitting parts of Hallel. That was the signal to him that they were following an ancestral custom."

באמת לאלו הסוברים שאין מברכים על המנהג כמו הרמב"ם והיש מפרשים בתוספות אם רק חסרה הברכה לפניו הרי כבר ראינו שהוא מנהג, אם כן מה עושה הדילוג? בלי דילוג, למרות מימרת אביי, עלולים לחשוב שעדיין סוברים הקוראים כשיטת רב הונא בירושלמי שמברכים על המצוה בשעת עשייתה, ולא לפנייה, כל זמן שנמשכת המצוה.² או שסוברים כ"שפת אמת" שאינו טעונה ברכה כלל, כי "שפיר יוכל להיות מצוות בלי ברכה לפנייה", או עושים שלא כהוגן וכפירוש רש"י "שזה הקוראה בלא עתה אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ", ואפילו בלי ברכה (רבינו יונה).

Translation: In truth we can challenge those who hold like the Rambam and the first opinion in Tosafos³ that it is not necessary to recite a Bracha before performing a custom by asking: is not the omission of the Bracha before Hallel on Rosh Chodesh enough of an indication that a custom is being performed; why is it then necessary to also omit portions of Hallel? If not for the omission of portions of Hallel, despite the teaching of Abaye⁴, we might think that those who recite Hallel on Rosh Chodesh hold from the opinion of

2. This represents an additional difference in custom between מנהג בבל and מנהג ארץ ישראל. It is possible to suggest that the practice of not reciting a ברכה before fulfilling the מצוה of מצרים follows סיפור יציאת מצרים מנהג ארץ ישראל. In truth, we are reciting a ברכה for the מצוה of מצרים but it is recited just after completing the מצוה; i.e. the ברכה of גאל ישראל. This is line with our practice in תפלת ערבית and תפלת שחרית. In both, we do not recite the ברכה for performing the מצוה of מצרים until after performing the מצוה. Here too, it is the ברכה of גאל ישראל. One can argue that because חז"ל used the same concluding ברכה for both מצוות that they are really not two different מצוות but are essentially the same מצוה.
3. See page 2 herein.
4. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לח' עמ' א'—משנה. מקום שנהגו לכפול, יכפול, לפשוט, יפשוט, לברך, יברך, הכל כמנהג המדינה. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לט' עמ' א'—לברך יברך. אמר אביי: לא שנו אלא לאחריו, אבל לפניו, מצוה לברך. דאמר רב יהודה אמר שמואל: כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן.

Translation: MISHNA: In places where it was customary to recite some of the verses of Hallel responsively, it is permissible to recite the verses responsively. In places where it was customary to recite none of the verses of Hallel responsively, it is permissible to recite none of the verses responsively. In places where it was customary to recite a Bracha, it is permissible to recite a Bracha. GEMARA: Abaye said: the statement in the Mishna concerning a Bracha is limited to reciting a Bracha after Hallel. Reciting a Bracha before Hallel is a Mitzvah based on the ruling of Rav Yehudah in the name of Shmuel: A Bracha for performing a Mitzvah must be recited before performing the Mitzvah.

Rav Huna found in the Talmud Yerushalmi that it is sufficient to recite a Bracha while performing a Mitzvah, at any time while the Mitzvah is being performed including just after the Mitzvah is completed, rather than reciting a Bracha just before performing a Mitzvah. In the alternative they could hold like the Sefas Emes who said that Hallel requires no Bracha because not all Mitzvos require that a Bracha be said before performing them or they were simply acting incorrectly as Rashi explained that they were reciting Hallel at an undesignated time acting like someone who recites a song as an of ridicule and even without reciting the Bracha (Rabbenu Yonah).

לכן פסק הרמב"ם: "לפיכך קוראים בדילוג (להראות שאינו אלא מנהג) ואין מברכים עליו שאין מברכים על המנהג."

Translation: Therefore the Rambam held: Therefore, Hallel is to be recited on Rosh Chodesh with omissions (in order to demonstrate that it is being done as a custom) and no Bracha is recited because it is not necessary to recite a Bracha before performing a custom.

In addition to the practice of the רמב"ם not to recite a ברכה before saying הלל בדילוג on ראש חודש and the opinion of רבינו תם to recite a ברכה before saying הלל בדילוג on ראש חודש, we also find the custom among some Sephardim that on ראש חודש they change the opening ברכה for הלל from לקרא את ההלל to לגמור את ההלל. The reason for the change in the wording of the ברכה may be to highlight the fact that reciting הלל on ראש חודש is only a custom.

Let us close by examining the instructions found in several Sephardic סידורים:

תפלת רפאל-סידור בנוסח קצת קהילות ספרדים-בימים שגומרים את ההלל אף היחיד מברך תחילה וסוף, ובימים שאין גומרים את ההלל אין מברכים. ברוך אתה... לגמור את ההלל.

Translation: Siddur With The Nusach of Some Sephardic Communities-On those days on which we recite the complete Hallel, even a person praying alone recites the opening and closing Brachos of Hallel. On days on which Hallel is recited with omissions, neither an individual nor the congregation recite a Bracha either before or after Hallel.

סדור דרכי אבות השלם-נוסח יהודי מורוקו-בימים שאין גומרים את ההלל רק השליח ציבור מברך תחילה וסוף, אבל היחיד אינו מברך לא בתחילה ולא בסוף. ברוך אתה... לקרוא את ההלל. ובימים שגומרים את ההלל מברכים: "לגמור את ההלל".

Translation: Siddur Nusach Of The Jews Of Morocco-On the days in which we recite Hallel with omissions only the prayer leader recites the opening and closing Brachos of Hallel. An individual praying alone does not recite the opening and closing Brachos of Hallel. Baruch Ata... Likro Es Ha'Hallel. On the days in which we recite the complete Hallel, we change the ending of the Bracha to: Li'Gmor Es Ha'Hallel.